

Neidonkenkä

Teksti: Anne Jäkäläniemi

Neidonkenkä hurmaa toukokuussa

Sipsutamme jo kohti toukokuuta kevyin neidonkenkäsin: esitellyssä pohjoisen suloinen orkidea, jonka vaaleanpunaiset kukat pilkottavat sammalten keskeltä jo heti lumien sulettua. Nimensä neidonkenkä on saanut naisten jalkinetta muistuttavasta, vaniljan-tuoksuisesta kukastaan.

Huijarikaksikko

On toukokuun loppu, kimalaiskuningatar on herännyt talviunes-taan ja etsii sopivaa pesäpaikkaa. Myös ravintoa pitää saada, jotta jälkeläiset pääsevät kehittymään. Kovin paljon sitä ei kuitenkaan ole tarjolla.

Vaaleanpunainen näsiän kukka on huumaavan houkutteleva ja rykelmänä näyttävä. Mikä pettymys kuningattarelle, sillä siellä ei olekaan mettä. Mutta toisaalta saapuu myös hyvin viekoitteleva tuoksu. Se tulee aivan maanrajasta, pienestä vaaleanpunaisesta neidonkengän kukasta. Voi, voi kun sieltäkään ei löydy mettä.

No jostakin sitä ravintoa pitää saada, etsintä jatkuu. Viekoitteleva tuoksu on vastustamaton ja kuningatar erehtyy uudelleen neidonkengään. Silloin pettynyt ja nälkäinen kuningatar päättää ottaa ryhtiä ja suunnistaa varmoin kevään mesikasveihin: pajuihin. Niiden kukista mesi oikein pursuaa ulos. Ja elämä jatkuu...

ERI KULMASTA NEIDONKENGÄN KUKKA NÄYTTÄÄ TOISENLAISELTA.
KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

NEIDONKENGÄN TERÄLEHDET OJENTUVAT KUTSUMAAN PÖLYTTÄJIÄ.
KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

HYVIN HARVA ON NÄHNYT NEIDONKENGÄN VALKOISEN KUKAN. KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

Kaunotar kurkistaa jo hangen alta

Pohjoisissa synkissä kuusikoissa kasvaa pieni harvinainen orkidea, jonka vaaleanpunaiset kukat pilkottavat sammalten keskeltä jo heti lumien sulettua. Sen kauneuden ja tuoksun sokaisemana vasta heränneet kimalaiskuningattaret laskeutuvat kukkaan todetakseen vain, ettei mettä löydy. Neidonkengän lumo on kuitenkin vastustamaton, ja kuningattaret erehtyvät uudelleen ja samalla pölyttävät kukan.

Sen jälkeen kukan vaaleanpunainen väri vaihtuu oranssiksi ja vähitellen syntyy kota, jossa on hyvin runsaasti pölymäisiä siemeniä. Pikkuruusilla siemenillä ei ole lainkaan vararavintoa ja kasvuunsa ne tarvitsevat kaveriksi sienen, jonka kanssa ne ensimmäiset vuodet elelevät piilossa maan alla.

Muutaman vuoden kuluttua pieni kasvin alku uskaltaa jo näyttää ainokaisen lehtensä, mutta vaipuu silti välillä sienensä turvalliseen kainaloon maan alle. Siellä kasvi voimistuu ja tulee yhä useammin maan päälle keräämään energiaa kukintaa varten. Kymmenen vuoden kärsivällisyys palkitaan, ja kasvin ensimmäinen kukka on syntynyt.

Anne Jäkäläniemen intohimona ovat uhanalaiset kasvit, joita Kuusamossa riittää tutkittaviksi. Kasvitieteen tohtorin erityisen mielenkiinnon kohteena ovat kämmekät ja jokivarsikasvit, joista hän on tehnyt useita tieteellisiä julkaisuja. Annen katseen alta ei pieninkään kasvi pysty piiloutumaan. Ennemmin tai myöhemmin se joutuu mitatuksi ja kirjatuksi tietokantoihin.

NÄSIÄN KUKINTA ALKAA HIUKAN ENNEN NEIDONKENGÄN KUKINTAA. KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

NEIDONKENGÄN LEHTI SYNTYY SYYSKESÄLLÄ, JOLLOIN SE ON LUMIEN SULETTUA HETI VALMIINA HYÖDYNTÄMÄÄN KEVÄÄN VALOA. KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

NEIDONKENGÄT PITÄVÄT RYHMÄELOSTA. TÄSSÄ RYHMÄSSÄ KOLME YKSILÖÄ ON PÄÄTTÄNYT TEHDÄ VIHREÄN LEHDEN JA YKSI JÄÄDÄ LEPÄÄMÄÄN MUKULASSAAN MAAN ALLE. KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

KUKKANUPPU VALMISTUU LEHDEN TYVELLE SYKSYLLÄ, JA PALJASTUTTUAAN LUMEN ALTA SE ALKAA PIDETÄ KUKKAVANAksi. KUVA: ANNE JÄKÄLÄNIEMI

METSÄHALLITUS / MIINNA KORAMO

Neidonkengä

- ♥ Pohjoisen synkissä kuusikoissa kasvava pieni orkidea.
- ♥ Tarvitsee kimalaiskuningattaren pölyttämään kukkansa.
- ♥ Elää osan elämästään maan alla kimpassa sienien kanssa.
- ♥ Saanut nimensä naisten jalkinetta muistuttavasta vaniljantuoksuista kukastaan.
- ♥ Harvinainen ja rauhoitettu. Uhkina metsäympäristön muutokset.

rakkaudesta

LAIJIN

www.metsa.fi/rakkaustalajiin

METSÄHALLITUS